

Hi-Fi İçin Nereden Başlamalı, Ne Almalı?

Adnan ARDUMAN

"Nereden başlamalı?" iyi bir müzik sistemi arayanların sıkça sordukları bir sorudur. Bu soruya yine sıkça verilen cevap "hoparlörlerden"dir. Genellikle son derece geçerli bir cevaptır bu.

Hoparlörler sistemin sesinin en belirleyici elemanı olarak görülür, bir anlamda grubun solisti gibidir, ses ondan çıkar, genellikle en cüsseli odur, odada en fazla yeri o kaplar, yerleşim sorunu olan odur ve bazen eşler arasında sorunlara bile sebep olabilenleri vardır. İşte bütün bu sebeplerden dolayı hoparlör tercihi ilk sıraya

konulur ve onun belirlenmesinden sonra da bütçe dahilinde en iyi sürececek ampliler aranır. Daha sonra CD çalar ve/veya pikap kararı verilir ve son olarak da kablolar seçilir. Yani bir anlamda müzik sinyalinin akış yönünün tersine bir hareket izlenir.

Bazı özel durumlarda başlangıç noktası farklı olabilir, örneğin "single ended" lambalı ampli sesini çok sevenler için başlangıç bu ampli olur ve onunla iyi eşleşebilecek bir hoparlör peşine düşülür. Ancak ben bu yazıda sadece klasik yöntemi ele alacağım.

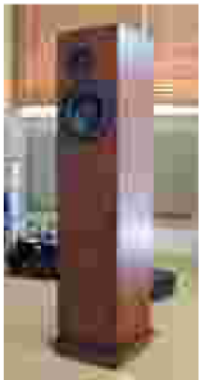
Nasıl bir Hoparlör?

Öncelikli eleman hoparlör olduğuna göre hoparlörü nasıl seçmek gerekir konusunu biraz irdelemek istiyorum. Bu konuda bilinmesi gereken en önemli nokta herşeyi iyi yapan mükemmel ya da ideal hoparlör diye birşeyin varolmadığının kabul edilmesidir. Her hoparlör her müziği aynı derecede iyi çalmaz. Örneğin büyük hoparlörler genellikle büyük orkestraları daha iyi çalarlar ama az sayıda saz içeren müziklerde (oda müziği, keman, piyano sonatları gibi) küçük hoparlörler daha başarılı olabilirler veya tekno müzikte çok başarılı çalan bir hoparlör caz müziğinde aynı derecede başarılı olamayabilir. Bu örnekleri çoğaltmak mümkün. Sizin ideal hoparlörünüz daha çok dinlediğiniz türleri çok başarılı çalıp, diğer türlerde ise vasatın üstünde performansı olan hoparlördür.

Diğer belirleyici bir nokta müzik dinleyeceğiniz odanın boyutlarıdır. Nispeten küçük bir odada büyük hoparlör, büyük odada ise küçük hoparlör iyi netice vermez. Buradaki belirleyici konu hoparlörün bas performansidir. Küçük odada büyük hoparlörün basları çok şişer, boğuk, detaysız bir ses oluşur; büyük odada ise küçük hoparlörün basları çok cılız kalabilir, ses gövdesini kaybeder, heyecanı azalır. Tabii hoparlörün oda içindeki yerleşimi (arka ve yan duvarlardan uzaklığı) de belirleyici olabilir.

Hoparlör alımı için ayırdığınız bütçe de son derece belirleyicidir. Aslında doğru olan bu

bütçenin sadece hoparlör için değil bütün bir sistem için belirlenmiş olmasıdır (bu konuya biraz ilerde değineceğim).

Odyofiller için çok fazla bir önem arzetmemesine rağmen birçok kişi için hoparlörün estetiği de bir tercih sebebi olabilir. Tabii kimsenin sesini hiç

beğenmediği bir hoparlörü sırf görüntüsü için alacağını sanmıyorum ama sesleri birbirine yakın iki hoparlörden daha şık görüneni tercih edilebilir. İngilizce Hi-Fi edebiyatına WAF (Wife Acceptance Factor) diye geçmiş ve Türkçeye "Eş Kabul Katsayısı" şeklinde çevirebileceğimiz olgu da hoparlör seçiminde oldukça belirleyici olabilir. Sizin sesini çok beğendiğiniz bir hoparlör, görüntüsü ve boyutları nedeniyle düşük bir "Eş Kabul Katsayısı"na sahip olabilir. (EKK bütün dünyada boyutlarla ters orantılıdır!).

Ancak benim inancım odur ki bir hoparlörü tek başına salt hoparlör olarak seçmek ve değerlendirmek mümkün değildir. Sonuçta siz hoparlörü bir sistem içinde dinleyecek ve değerlendireceksiniz ve o sistemin iyi seçilmesi hoparlörün performansı açısından son derece belirleyici olabilir. Bazı hoparlörler lambalı amplilerle, bazı hoparlörler transistör amplilerle, bazı hoparlörler güçlü amplilerle, bazı hoparlörler güçsüz single ended amplilerle, hatta bazıları sadece "x" veya "y" marka amplilerle iyi netice verebilir. Bu eşlemeler doğru yapılmadığı zaman hayatınızın

hoparlörü olabilecek hoparlöre burun kıvrabilirsiniz. İşte bu yüzden yazının en başında sözünü ettiğimiz, hoparlörün ilk sırada belirlenmesi hususu çok doğru olmayabilir. Bence en doğru ve ideal olan hoparlör ve sistemin birlikte seçilmesidir.

Son önerim, değerlendirmeyi yaparken dinleyeceğiniz CD'lerle ilgili: yanınıza mutlaka iyi bildiğiniz birkaç CD'nizi alın. Tercihen bu CD'leri kayıtları iyi olanlardan seçin. Yanınıza alacağınız CD'lerin şu şekilde bir dağılımı olabilir:

- bir adet kalabalık enstümanlı, dinamik pasajlar içeren caz veya klasik orkestra kaydı (detay, dinamik ve sahne genişliği / derinliği testi için);
- bir adet parlak zil sesleri ve iyi kontrbas kaydı olan bir caz trio kaydı (üst ve alt frekansların tınılarını, limitlerini ve bas kontrolünü test edebilmek için);
- bir adet insan sesi kaydı olan CD (sesin doğallığını, canlılığını ve iç detaylarını anlayabilmek için);
- bir adet keman, piyano sonatı (her iki saz da Hi-Fi sistemleri için zor tınılar içerir, bunların doğallıklarının test edilmesi iyi olabilir);
- eğer arzu ediyorsanız bir de sert bir rock albümü veya tekno albümü, ya da çok sevdiğiniz herhangi bir albümü de alabilirsiniz (test albümleri sizin çok sık dinleyeceğiniz müzikler olmayabilir, bu yüzden sevdiğiniz bir parçayla nasıl bir netice alabileceğinizi de merak edebilirsiniz).

Şansınız ve müziğiniz bol olsun.

